

Příloha č. 4.2.3.1 – Shrnutí pro žáky k tématu Vyjádření názoru a postoje

Názory a postoje

Postoj je názor nebo připravenost k činu v souvislosti s určitým problémem nebo volbou. Postoje jsou důležitou složkou komunikace. Kromě toho, že je postoj zaměřen na problém či volbu, zahrnuje v sobě i určitou míru intenzity, která je tvořena činiteli vnitřními (potřeby, charakter, zájmy) a vnějšími (malé sociální skupiny, kultura, rodina).

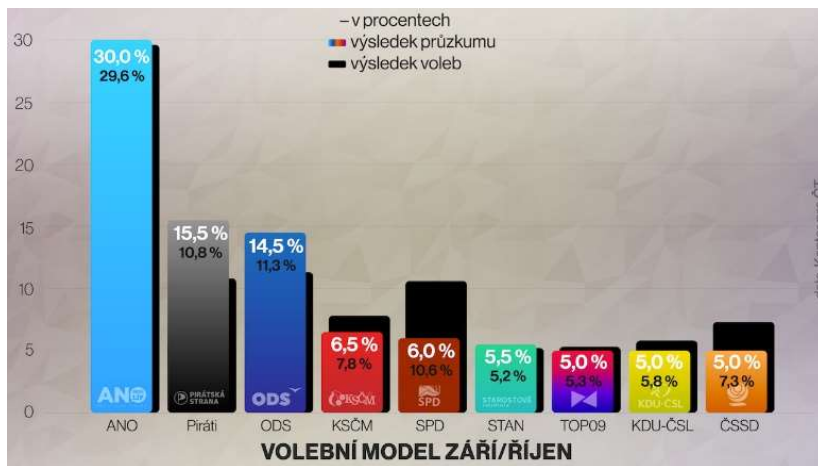
Vědomosti, dovednosti a postoje lidé získávají v průběhu života, a to vzděláváním a sociálními vlivy, jako jsou např. sociální kontakty, zvyšování skupinové soudržnosti aj. To, jaké postoje zastáváme, je ovlivněno naší socializací (Hayes 2013, s. 99), tím, v jaké rodině jsme se narodili, s jakými lidmi se stýkáme – kamarádi, pracovní kolektiv, jakou školu navštěvujeme nebo jsme navštěvovali. V nemalé míře ovlivňují naše postoje nejen zkušenosti, ale i média. Vývoj postoje závisí také na tom, k jakým informacím má člověk přístup. Když je člověk konfrontován s různými pohledy na svět a rozličnými zdroji informací, musí si díky své potřebě porozumět světu formovat vlastní názory. Svět, který nabízí jen jediný úhel pohledu, nepodporuje vyžívání názorů.

K tomu, abychom změnili postoj, se nás obvykle někdo snaží přesvědčit – tzn. poskytuje nám informace, které mají k této změně dopomoci. Toto přesvědčování může být verbální nebo implicitní (tento druhý způsob je využíván hlavně v reklamě – je všude kolem nás, takže si ani neuvědomujeme, že jsme neustále k něčemu přesvědčováni). Změnit postoj znamená změnit naše chování, ale funguje to i naopak, jestliže se naše chování změní, změní se i naše postoje. Postoje můžeme během života měnit, ale bývá to složitější. Ke změně postoje potřebujeme dobrý argument či určitou zkušenost (Hayes 2013, s. 104).

Postoje a názory člověka nicméně ne vždy determinují jeho chování (Atkinson 2002, s. 620-621; Hayes 2013, s. 95-96). Ani předvolební průzkumy přesně neodpovídají reálné situaci po volbách. Ne vždy je jednoduché přiznat svůj postoj – stydíme se, bojíme se odsouzení druhými. Atkinson uvádí, že postoje založené na vlastní zkušenosti jsou silnější než postoje založené na zprostředkované zkušenosti.

Součástí vytvoření sociálního hnutí, politické strany či hlasování ve volbách je také zaujetí postoje – ke správě státu, města, k určitému společenskému problému.

Výzkum postojů a volebního chování

Obrázek 11 Volební model⁶ agentury Kantar. Předpokládaný zisk mandátů září/říjen 2019 (Zdroj: Právo, 13. 10. 2019)

Výzkum postojů, především volebních preferencí, je významnou součástí politických věd, ale i marketingu politických stran. Volební modely a předvolební průzkumy slouží jako vodítka politických postojů ve společnosti. Téměř soustavně politické strany sledují, nebo si nechávají dělat průzkumy, jež zjišťují, kteří lidé je volí a kteří naopak nevolí. Díky těmto průzkumům mohou pak lépe zaměřit svoji kampaň.

Test našich volebních preferencí, tedy s jakou stranou sdílíme stejné názory či postoje, nabízí například Volební kalkulačka na stránkách <https://volebnikalkulacka.cz/>. Volební kalkulačka (anglicky *voting advice application*) je jednoduchý test porovnávající vaše politické postoje s postoji politických stran či osob (zákonodárců, kandidátů ve volbách atd.). Českou a slovenskou Volební kalkulačku vyvíjí a provozuje občanské sdružení KohoVolit.eu od roku 2006. Server provozují politologové Masarykovy univerzity v Brně, kteří se zabývají analýzou hlasování a kvantitativními metodami výzkumu v sociálních vědách. Vytvářejí a zveřejňují volební kalkulačky pro všechny druhy voleb (evropské, prezidentské, parlamentní, regionální i komunální). Inspirací byl projekt v Latinské Americe.

Použité zdroje

- ATKINSON, Rita L. *Psychologie*. Praha: Portál, 2003. ISBN 8071786403.
- HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vyd. 7. Přeložil Irena ŠTĚPANÍKOVÁ. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0534-0.
- PRÁVO. Volby by vyhrálo ANO, ČSSD je na hraně. In: *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, 13.10.2019 [cit. 11.08.2022]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/volby/clanek/volby-by-vyhralo-ano-vetsina-snemovnich-stran-pod-sedmi-procenty-40299680>>

⁶ Volební model je odhad, jak by dopadly volby. Zahrnuje pouze odpovědi respondentů, kteří půjdou volit. Nezapočítávají se odpovědi nerozhodnutých voličů ani respondentů, kteří chtějí k volbám, ale nevědí, koho volí.

